

K. MARX

TULEVAT SEURAUKSET BRITTIEN HERRUDESTA INTIASSA

Lontoo, heinäkuun 22. pnä 1853

...Millä tavalla pystytettiin Englannin herruus Intiaan? Suurmogulin¹ rajoittamattoman vallan kukistivat hänen käskynhaltijansa, käskynhaltijain mahtavuuden murtivat maratit², marattien mahtavuuden murtivat afganit ja juuri kun kaikki sotivat kaikkia vastaan, britti ryntäsi yllättäen maahan ja alistti kaikki valtansa alle. Maa, jossa eripuraisuutta ei ole ainoastaan muhamettilaisten ja hindujen välillä, vaan myös heimo on eristynyt heimosta ja kasti kastista; yhteiskunta, jonka koko rakenne perustuu omalaatuisen tasapainoon, minkä edellytyksenä on yhteiskunnan kaikkien jäsenten yleinen keskinäinen vieraantuminen ja vakiintunut eristäytyneisyys,— eikö sellainen maa ja sellainen yhteiskunta ole tuomittu joutumaan valloittajan saaliiksi? Vaikka emme tietäisi mitään Hindostanin menneestä historiasta, niin eikö meille riittäne se tärkeä ja kiistaton tosiasia, että jopa nykyisinkin Englanti pitää Intiaa orjuudessa Intian ylläpitämän intialaisen armeijan avulla? Intia ei siis voinut välttää kohtaloaan: valloitetuksi joutumista, ja koko sen aikaisempi historia, mikäli sillä yleensä on historiaa ollut, on niiden toinen toistaan seuraneiden valloitusten historiaa, joiden kohteeksi se on joutunut. Intian yhteiskunnalla ei ole mitään historiaa, ei ainakaan mitään tunnettua historiaa. Se, mitä me nimitämme sen historiaksi, on vain niiden toinen toisensa sijalle tulleiden valloittajien historiaa, jotka perustivat valtakuntansa tuon minkäänlaisista vastarintaa tekemättömän luutuneen yhteiskunnan passiiviselle perustalle.

¹ *Suurmoguli* — vuodesta 1526 hallinneeseen turkkilaiseen Baberin hallitsijasukuun kuuluneiden Intian muhamettilaisten keisarien nimitys. *Toim.*

² *Maratit* — Keski-Intiassa asuva kansanryhmä, joka nousi kapinaan muhamettilaisia vastaan ja muodosti 18. vuosisadan alussa feodaalisten ruhtinaskuntien konfедераation. *Toim.*

Kysymys ei siis ole siitä, oliko Englannilla oikeus valloittaa Intia, vaan siitä, katsoisimmeko me paremmaksi sen, että Intian olisivat valloittaneet turkkilaiset, persialaiset tai venäläiset eivätkä britit.

Intiassa Englannilla on täytettävänä kaksinainen tehtävä, joka on sekä hajottamista että rakentamista — toisaalta vanhan aasialaisen yhteiskunnan hajottamista, mutta toisaalta aineellisen perustan laskemista länsimaiselle yhteiskunnalle Aasiassa.

Arabialaiset, turkkilaiset, tataarit ja mogulit, jotka toinen toisensa jälkeen valloittivat Intian, *assimiloituivat* nopeasti kantaväestöön. Historian vääjäämättömän lain mukaisesti barbaarivalloittajat itse joutuivat alistamiensa kansojen korkeamman sivilisaation valloittamiksi. Britit olivat ensimmäisiä valloittajia, joiden sivilisaatio oli korkeampaa kuin hindulainen, ja siksi viimeksi mainittu ei voinut heihin vaikuttaa. He murskasivat sen hajottaen paikalliset yhteisöt, hävittäen paikallisen teollisuuden maan tasalle ja nivelloiden kaiken, mikä intialaisessa yhteiskunnassa oli yleistä tasoa korkeammalla. Intiassa vallinneen englantilaisten herruuden historia puhuu tuskin muusta kuin hajottamisesta; heidän rakentava työnsä on tuskin havaittavissa raunioiden takaa. Siitä huolimatta tuo rakentava työ on alkanut.

Intian valtiollinen yhtenäisyys, jolle on ominaista suurempi lujuus ja joka ulottuu laajemmalle kuin milloinkaan suurmogulien aikana, oli Intian uudestisyntymisen ensimmäisiä edellytyksiä. Tuon englantilaisella miekalla luodun yhtenäisyyden tulee nyt lujittamaan ja ainiaaksi vakiinnuttamaan sähkölennätin. Intian armeija, jonka brittiläinen aliupseeri järjesti ja koulutti, oli välttämätön edellytys Intian itsenäisyyden hankkimiselle ja sille, ettei Intia enää joutuisi ensimmäisen ulkomaisen valloittajan saaliiksi. Vapaa lehdistö, joka järjestettiin aasialaisessa yhteiskunnassa ensi kertaa ja jota johtavat pääasiallisesti eurooppalaisten ja intialaisten yhteiset jälkeläiset, on sen uudestijärjestämisen uusi ja voimallinen tekijä. Jopa *semindarit*¹ ja *raiotwarikin*², niin iljettäviä kuin ne ovatkin, ilmentävät maan yksityisomistuksen kahta eri muotoa, ts. sitä, mitä aasialainen yhteiskunta niin kaipaa. Niistä Intian kanta-asukkaista, joille englantilaisten valvonnassa annetaan Kalkuttassa vastahakoisesti ja perin niukalti opetusta, on kasvamassa uusi luokka, jolla on tarpeelliset tiedot maan hallitsemista varten ja joka on pääs-

¹ *Semindarit* — uusia tilanherroja, joita englantilaiset loivat Intian talonpoikaiston pakkoluovuttamisen pohjalla veronkantajista ja kauppaa harjoittavista koronkiskureista. *Semindarius* oli levinnyttä Intian koillisosassa. *Toim.*

² *Raiotwari* — määrääjaton talonpoikainen maanvuokraus, jonka englantilaiset ottivat käytäntöön Intian eteläosassa (Madrasin ja Bombayn presidenttikunnissa). Englantilaiset viranomaiset antoivat maata yksityisten talonpoikaisvuokraajien käyttöön äärimmäisen raskailla ehdoilla. *Toim.*

syt osalliseksi eurooppalaisesta tieteestä. Höyryvoima mahdollisti Intian ja Euroopan välisen säännöllisen ja nopean kulkuyhteyden, yhdisti sen kaikki tärkeimmät satamat eteläisten ja itäisten merien satamiin ja pelasti siten Intian siitä eristyneestä asemasta, joka oli ollut siellä vallinneen pysähdystilan perussyynä. Ei ole enää kaukana se päivä, jolloin rautatieverkoston ja laivareittien yhdistelyn avulla Englannin ja Intian välinen matka ajassa mitattuna supistuu kahdeksan päivän matkaksi ja tämä muinoin legendaarinen maa tulee todella yhdistettyä länsimaailmaan.

Iso-Britannian valtaapitävät luokat ovat tähän saakka olleet vain satunnaisesti, tilapäisesti ja poikkeustapauksissa kiinnostuneita Intian kehittämisestä. Aristokratia tahtoi sen valloittaa, plutokratia halusi sen ryövätä, mutta teollisuusporvaristo pyrki alistamaan sen tavaroittensa halpuudella. Mutta nyt on tilanne muuttunut. Teollisuusporvaristo on havainnut, että sen elinedut vaativat muuttamaan Intian tuottavaksi maaksi ja että sitä varten se on varustettava ennen kaikkea kastelulaitteilla ja sisäisellä kulkulaitoksella. Teollisuusmiehet aikovat rakentaa Intiaan rautatieverkoston. He tekevätkin sen, ja se tulee antamaan arvaamattomia tuloksia.

Tunnettua on, että Intian tuotantovoimia paralysoi sen erilaisten tuotteiden kuljetukseen ja vaihtoon tarvittavien kuljetusvälineiden kova puute. Missään maailmassa ei ole tavattavissa rinnakkaisesti sellaista yhteiskunnallista kurjuutta ja sellaista luonnonrikkautta kuin Intiassa; ja tuo kurjuus johtuu vaihdonvälineiden riittämättömyydestä. Vuonna 1848 Englannin alahuoneen valiokunnassa todettiin, että „samaan aikaan kun vehnäquarter myytiin Kandešissa 6—8 shillingistä, niin Punassa se maksoi 64—70 shillingiä, ja ihmisiä kuoli siellä nälkään kaduilla, kun ei voitu saada ruokatarvikkeita Kandešista, sillä savikkoiset tiet olivat kulkukelvottomia”.

Rautateiden rakentamista voidaan käyttää helposti maataloudellisiin tarkoituksiin, nimittäin vesialtaiden järjestämiseen niihin paikkoihin, missä rautatievallien rakentamiseksi täytyy nostaa maata, ja myös radan varrella sijaitsevien paikkakuntien vesivarusteluun. Tällä tavalla voidaan suuresti laajentaa keinokastelusysteemiä, joka on Idän maanviljelyksen välttämätön edellytys, ja estää vedenpuutteesta johtuvien paikallisten katojen tiheä toistuminen. Rautateiden valtava merkitys käy tältä kannalta katsoen ilmeiseksi, kun muistaa, että vuoriharjanteihin rajautuvilla seuduillakin kastelumaista maksetaan kolme kertaa enemmän veroa, että näillä mailla työskentelee ihmisiä kymmenen ja kaksitoista kertaa enemmän ja nuo ruuat tuottavat voittoa kaksitoista tai viisitoista kertaa enemmän kuin samansuuruiset maa-alat ilman kastelua.

Rautatiet tekevät mahdolliseksi sotalaitoksen ja sen ylläpito-
menojen supistamisen. Eversti Warren, St. Williamin linnoituksen
päälikkö, puhui alahuoneen valiokunnassa seuraavaa:

„Mahdollisuus saada maan kaukaisilta seuduilta tiedot yhtä
monessa tunnissa kuin mitä siihen nykyisin tarvitaan päiviä ja
jopa viikkojakin, mahdollisuus lähettää mitä lyhimmissä ajassa
ohjeita samoin kuin joukko-osastoja ja muonaa ovat seikkoja,
joiden merkitystä tuskin voidaan yliarvioida. Varuskunnat voitai-
siin sijoittaa kauemmaksi toisistaan ja terveellisimmille seuduille
kuin nykyisin, ja siten säilyisivät elossa monet ihmiset, jotka nyt
sortuvat tauteihin. Myöskään ei tarvitsisi varata niin paljon
muonaa eri varastoihin, ja siten voitaisiin välttää mätänemisestä
ja ilmaston vahingollisesta vaikutuksesta johtuvat menetykset. Ja
joukko-osastojen vahvuuksia voitaisiin pienentää samassa suh-
teessa kuin joukkojen käyttönopeus on lisääntyvä.”

Tunnettua on, että kyläyhdyksuntien kunnallinen organisaatio
ja taloudellinen perusta hajotettiin, mutta niiden pahin piirre,
nimittäin yhteiskunnan jakaantuminen samanlaatuisiksi, toisistaan
irrallisiksi atomeiksi, säilyi niiden jälkeenkin. Kyläyhdyks-
kuntien eristyneisyys aiheutti Intiassa tietttömyyttä, mutta tietttö-
myys vakiinnutti yhdyskuntien eristyneisyyden. Näin ollen yhdys-
kunta eli tällä alhaisella elintasolla olematta juuri minkäänlai-
sessa kanssakäynnissä muiden yhdyskuntien kanssa, osoittamatta
minkäänlaista pyrkimystä yhteiskunnalliseen edistykseen ja yrit-
tämättä tehdä mitään sen hyväksi. Nyt kun britit ovat murtaneet
tämän kyläyhdyksuntien itsetyytyväisen *inertisyyden*, rautatiet
auttavat syntyneen kanssakäymis- ja vaihdontarpeen tyydyttä-
mistä. Sitä paitsi „rautatielaitoksen eräänä seurauksena tulee
olemaan se, että rautatie tuo jokaiseen kylään, jota se sivuaa,
tiedon muissa maissa käytäntöön otetuista parannuksista ja
käytännöllisistä laitteista sekä helpottaa siinä määrin niiden
omaksumista, että tekee Intian perinnäisten ja palkattujen
maalaiskäsityöläisten luokalle mahdolliseksi ensinnäkin ilmaista
täydellisesti kykynsä ja, toiseksi, vapautua puutteellisuuksistaan”
(*Chapman*, „Puuvilla ja Intian kauppa”).

Tiedän, että pyrkiessään rakentamaan Intiaan rautatieverkos-
toa Englannin teollisuusporvaristo seuraa yksinomaisesti haluaan
halventaa tehtaidensa tarvitsemaa puuvillan ja muun raaka-
aineen kuljetusta. Mutta kun kerran olette vieneet koneen kulku-
välineeksi maahan, jolla on rautaa ja hiiltä, niin ette voi estää
tätä maata itse tuottamasta noita koneita. Ette voi pitää kun-
nossa rautatieverkostoa valtavan suuressa maassa järjestämättä
siellä niitä tuotantoprosesseja, jotka ovat tarpeen rautatieliiken-
teen välittömien ja tavanomaisten tarpeiden tyydyttämiseksi, ja
se johtaa koneiden käyttämiseen myös niillä teollisuusaloilla,
jotka eivät ole välittömässä yhteydessä rautatieliikenteeseen.

Rautatiet muodostuvat sen vuoksi Intiassa nykyaikaisen teollisuuden todellisiksi airuiksi. Tämä on totta sitäkin suuremmalla syyllä, kun Intian asukkailla itse englantilaisten viranomaistenkin tunnustuksen mukaan on erikoinen kyky sopeutua aivan uusiin työoloihin ja omaksua koneiden käyttämiseen tarvittavat tiedot. Vakuuttavana todistuksena siitä on se taito ja asiantuntemus, jota intialaiset koneenkäyttäjät ovat osoittaneet hoitaessaan monia vuosia Kalkuttan rahapajan höyrykoneita, ja Hardwarin hiilialueilla erilaisia höyrykoneita hoitavien paikallisten asukkaiden työ ja muut esimerkit. Itse hra Campbellinkin, vaikka hän onkin Itä-Intian komppanian ennakkoluulojen vallassa, on pakko tunnustaa, että „Intian kansan laajoilla joukoilla on paljon *teollista tarmoa*, ne ovat sangen pystyviä kasaamaan pääomia, niille on ominaista matemaattinen järki ja erikoinen kyvykkyys laskentoon ja eksaktisiin tieteisiin”. „Heidän intellektinsä on erinomainen”, hän sanoo. Rautateiden rakentamiseen liittyvästä nykyaikaisen teollisuuden tunkeutumisesta Intiaan seuraa, että on hajoava perinnäinen työnjakosysteemi, johon perustuvat intialaiset kastit — Intian edistyksen ja mahtavuuden tiellä oleva peruseste.

Kaikki se, minkä englantilainen porvaristo on pakotettu Intiassa tekemään, ei vapauta kansanjoukkoja eikä paranna oleellisesti niiden yhteiskunnallista asemaa, sillä ensimmäinen enempää kuin jälkimmäinenkään ei riipu vain tuotantovoimien kehityksestä, vaan myös siitä, ovatko ne kansan hallinnassa. Mutta tämä porvaristo tulee ehdottomasti tekemään sen, että luo aineelliset edellytykset kummankin tehtävän täyttämiseksi. Onko porvaristo koskaan tehnyt enemmän? Onko se koskaan saanut aikaan edistystä pakottamatta sekä yksilöitä että kokonaisia kansoja kulkemaan veren ja lian, kurjuuden ja alennuksen vaikeaa tietä?

Intialaiset eivät voi niittää tuloksia niiden uusien yhteiskunta-ainesten kypsymisestä, joita brittiläinen porvaristo on heidän keskuuteensa kylvänyt, niin kauan kuin teollisuusproletariaatti ei ole syrjäyttänyt itse Iso-Britanniassa nykyisin hallitsevia luokkia tai niin kauan kuin itse intialaiset eivät ole tulleet kyllin voimakkaiksi voidakseen lopullisesti karistaa niskoiltaan englantilaisen ikeen. Joka tapauksessa voimme varmuudella odottaa enemmän tai vähemmän läheisessä tulevaisuudessa tämän suuren ja mielenkiintoisen maan uudestisyntymistä, maan, jonka jalo väestö jopa alimpia luokkia myöten on, ruhtinas Saltykovin sanonnan mukaan, „hienostuneempaa ja taitavampaa kuin italialaiset”¹, maan, jonka asukkaat tasoittavat jopa nöyryytensäkin

¹ Marx siteeraa A. D. Saltykovin kirjaa „Kirjeitä Intiasta”, joka ilmestyi 1848 Pariisissa ranskan kielellä. *Toim.*

eräänlaisella rauhallisella ylevyydellä ja luonteenomaisesta pitkämielisyydestään huolimatta ihmetyttivät englantilaisia upseereita urhoollisuudellaan, maan, joka on kieltemme ja uskontojemme kehto ja joka džatissa¹ antaa meille muinaisgermaanin tyyppin ja brahmaanisissa — muinaiskreikkalaisen tyyppin.

En voi jättää Intia-aihetta tekemättä eräitä loppuhuomauksia.

Porvarillisen sivilisaation syvälinen ulkokultaisuus ja sen raakalaismaisuus paljastuu meille, kun emme tarkastele tätä sivilisaatiota kotimaassa, jossa se pukeutuu kunnioitusta herättäviin muotoihin, vaan siirtomaissa, joissa se esiintyy alastomana. Porvaristo on olevinaan omaisuuden suojelija, mutta onko mikään vallankumouksellinen puolue suorittanut koskaan sellaisia agraarikumouksia kuin suoritettiin Bengalissa, Madrasissa ja Bombayssa? Eikö se turvautunut Intiassa — käyttääksemme lordi Cliven, tämän suuren ryövärin, sanoja — armottomaan kiristykseen siellä, missä tavallinen lahjominen osoittautui riittämättömäksi turvaamaan sen ryöstötarkoitusten saavuttamista? Eikö se jaaritellessaan Euroopassa valtionvelan loukkaamattomasta pyhyydestä samaan aikaan konfiskoinut Intiassa niiden radžojen osinkoja, jotka olivat sijoittaneet yksityisiä säästöjään itse yhtiön osakkeisiin? Eikö se samaan aikaan, kun se taisteli Ranskan vallankumousta vastaan „pyhän uskontomme” puolustamisen varjolla, kieltänyt saarnaamista kristinuskoa Intiassa, ja eikö se, saadakseen tuloja Orissan ja Bengalin temppeleihin virtaavien pyhiinvaeltajien pyhissäkäymisestä, tehnyt murhamista ja prostituutiota elinkeinoammattiksi Jagannathin tempeleissä? Sellaisia ovat nuo „omaisuuden, järjestyksen, perheen ja uskonnon” suojelijat!

Englannin teollisuuden tuhoisa vaikutus Intiaan — maahan, joka mittasuhteiltaan ei ole Eurooppaa pienempi ja jonka pinta-ala on 150 miljoonaa eekkeriä — on aivan ilmeinen, ja se on kauheaa. Mutta emme saa unohtaa, että tuo vaikutus on vain elimellistä tulosta nykyisin vallitsevasta tuotantojärjestelmästä. Tämä tuotanto perustuu pääoman kaikkivoipaan herruuteen. Pääoman keskittyminen on erottamattomassa yhteydessä siihen, että pääoma on olemassa itsenäisenä voimana. Tämän keskittymisen hajottava vaikutus kaikkien maiden markkinoihin tuo jättimäisessä mitassa esiin poliittisen taloustieteen sisäiset elimelliset lait, jotka vaikuttavat nykyisin jokaisessa sivistyskaupungissa. Historian porvarillisen aikakauden kutsumuksena on luoda uuden maailman aineellinen perusta: toisaalta — kehittää yleismaailmallista kanssakäymistä, joka perustuu ihmiskunnan kaikkien edustajien keskinäiseen riippuvaisuuteen, ja myös

¹ Džat — heimo Intian luoteisosassa. *Toim.*

tämän kanssakäymisen välineitä; toisaalta — kehittää ihmisen tuotantovoimia ja tehdä mahdolliseksi aineellisen tuotannon muuttaminen tieteen avulla luonnonvoimien hallitsemiseksi. Porvarillinen teollisuus ja kauppa luovat nämä uuden maailman aineelliset edellytykset samaan tapaan, kuin geologiset mullistukset ovat luoneet maanpinnan. Vasta sen jälkeen, kun suuri yhteiskunnallinen vallankumous valtaa porvarillisen aikakauden saavutukset, maailmanmarkkinat ja nykyaikaiset tuotantovoimat, ja alistaa ne edistyneimpien kansojen yhteiseen valvontaan — vasta sen jälkeen inhimillinen edistys lakkaa olemasta sen inhottavan pakanain epäjumalan kaltainen, joka ei halunnut juoda nektaria muutoin kuin murhatun pääkallosta.

*Kirjoittanut K. Marx
heinäkuun 22. pnä 1853*

*Julkaistu „New York Daily Tribune“
lehdessä elokuun 8. pnä 1853*

*Julkaistaan lehden tekstin mukaan
Suomennos englannin kielestä tehdystä
venäjännöksestä*